

Fagskolen i Østfold

Studieplan 2018-2020
**Psykisk helsearbeid
og rusarbeid**
60 studiepoeng

Revidert 31.05.2018

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Forventet læringsutbytte	4
2.1 Kunnskaper.....	4
2.2 Ferdigheter	4
2.3 Generell kompetanse	5
3. Opptakskrav.....	5
4. Tekniske forutsetninger.....	6
5. Studietilbudets oppbygging og innhold.....	7
5.1 Omfang.....	7
5.2 Innhold og organisering.....	7
6. Læringsformer	7
7. Praksis.....	9
8. Evaluering	12
9. Vurdering.....	12
9.1 Vurdering av praksis.....	13
9.2 Mappevurdering.....	13
9.3 Vurdering av hovedprosjekt	14
10. Eksamen	14
11. Dokumentasjon	15
11.1 Vitnemål	15
11.2 Karakterutskrift	15
12. Litteratur.....	15
Vedlegg 1; Emnebeskrivelser	1

1. Innledning

Overordnet mål for fagskoleutdanning er å utdanne reflekterte yrkesutøvere, med høy yrkesetisk standard, som tar initiativ til å planlegge, organisere og iverksette tiltak med tjenesteytere og brukere. Fagskoleutdanning skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for ny kompetanse i tråd med nye oppgaver og utfordringer innen helse- og sosialsektoren. Dagens og morgendagens utfordringer både for samfunnet generelt og innen helse- og sosialsektoren spesielt innebærer behov for nytenkning innen utdanningene.

Fagskoleutdanningen er derfor tverrfaglig, og har et klart brukerperspektiv. Med tverrfaglig i denne sammenheng, menes at fagskoleutdanningene er rettet mot arbeidstakere med forskjellig faglig bakgrunn innen helse- og sosialfagene i videregående opplæring.

Yrkesutøvelsen foregår i et samspill mellom praktiske erfaringer og relevant teori. Helse- og sosialfaglig yrkesutøvelse er basert på en kombinasjon av praktiske erfaringer fra arbeid med mennesker og nyere relevant kunnskap om det helse- og sosialfaglige området. I tillegg er det nødvendig at man gjør vurderinger og fattet beslutninger på et rettslig og etisk holdbart grunnlag.

Denne studieplanen i psykisk helsearbeid og rusarbeid er bygget over samme lest som andre fagskoleutdanninger i helse- og sosialfag, med felles modul 1. Denne skal bidra til at studentene utvikler nødvendig kunnskap og forståelse i en felles referanseramme for yrkesutøvere i helse- og sosialtjenestene som skal danne basis for utvikling av felles holdninger og ferdigheter.

En sentral begrunnelse for en felles del er også ønsket om et bedre samarbeid mellom ansatte innen helse- og sosialsektoren. I tillegg er det et mål at studenten oppnår bred kompetanse på tvers av faggrensene. Fag og emneområdene i emne 1 danner basis og skal videreføres i de enkelte fagspesifikke emner.

Begrunnelse for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid, 60 studiepoeng

«Nasjonal plan for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid», er utviklet med sikte på å gi helse- og sosialpersonell med videregående opplæring mulighet til en videreutdanning, som kan styrke deres kompetanse i møte med nye og utvidede arbeidsoppgaver i helsevesenet og i sosialsektoren. «Nasjonal plan for fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid» og «Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse – og sosialfag, generell del» danner grunnlaget for denne studieplanen.

Studieplanen er fagspesifikk og dekker læringsutbytte for en fullstendig ettårig heltid (tilsvarende to år på deltid) fagutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Samhandlingsreformen medfører at arbeidsoppgaver flyttes mellom spesialhelsetjenesten og primærhelsetjenesten. Som følge av dette er både kommunehelsetjenesteloven og sosialtjenesteloven erstattet av Lov om kommunale helse og omsorgstjenester, som omfatter alle med behov for helsetjeneste, bl.a. innenfor rus og psykiatri. Helse direktoratet har også utarbeidet nye nasjonale retningslinjer for behandling og oppfølging av personer som har psykiske lidelser, i kombinasjon med rusproblemer. («Nasjonale faglige retningslinjer for utredning, behandling og oppfølging av personer med samtidig rus- og psykisk lidelse- ROP-lidelser» 03/2012).

Omleggingene gir kommunene et større ansvar og det krever økt kompetanse innen kommunal sektor og spesialisthelsetjenesten. Rekruttering av personer med riktig fagkunnskap er en langsiktig satsing. (St.meld.n.30 2011-2012 Se meg!).

Kompetanseløftet 2015 har som mål å skaffe tilstrekkelig personell og nødvendig fagkompetanse til den kommunale helse- og omsorgstjenesten. I handlingsprogrammet legges det vekt på at videreutdanning av personell gjennom fagskoleordningen, er spesielt viktig for å øke kompetansen. (St. meld.nr. 25 2005-2006 Mestring, muligheter og mening) Fagskoleutdanningene er nært knyttet til arbeidslivets kompetansebehov og er derfor særlig relevant for utfordringene i kommunene.

Sykdomsbilde har over tid endret seg og helsepersonell møter oftere personer med sammensatte lidelser, for eksempel innenfor rus og psykiatri. Fagskoleutdanningen skal gi økt faglig innsikt og større forståelse for sammenhenger i behandlingsforløpet.

Fagskoleutdanningen innen psykisk helsearbeid og rusarbeid skal først og fremst bidra til å styrke kompetanse i det direkte arbeidet med brukere/ pasienter. Økt kompetanse med et tverrfaglig fokus gir brukerne/pasientene rett behandling på rett sted til rett tid.

Studieplanen legger vekt på å fremme et læringssyn der bruker/pasient deltar aktivt for å bedre egen helse. Aktiv omsorg innebærer å legge vekt på kultur, aktiviteter og trivsel som sentrale og grunnleggende elementer i et helhetlig omsorgstilbud. Utøverne av helsetjenesten skal kunne veilede og motivere til læring og endring som gir mestring, livslyst og mot til å møte utfordringer.

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid gir studentene kunnskap og forståelse i en felles referanseramme, der samhandlingsreformens intensjoner legger sentrale føringer. Dette innebærer å forstå viktigheten av å forebygge fremfor å reparere, få ulike ledd i helse- og omsorgstjenesten til å jobbe sammen og å styrke brukermedvirkningen.

2. Forventet læringsutbytte

Fagskoleutdanning i psykisk helsearbeid og rusarbeid skal utdanne reflekterte yrkesutøvere som med høy yrkesetisk forståelse tar initiativ til, organiserer og iverksetter tiltak i samarbeid med pasienter/ brukere, deres pårørende, medarbeidere, andre yrkesgrupper, bruker- og pårørendeorganisasjoner og frivillige innenfor helse- og omsorgssektoren. Læringsutbyttet i fagskoleutdanninger deles inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

2.1 Kunnskaper

Kandidaten;

- har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles
- har innsikt i sentrale lover og forskrifter som regulerer rettigheter og plikter for pasienter/brukere, pårørende og yrkesutøvere innen helse- og rusomsorg
- har kunnskap om hvordan helse- og omsorgstjenestene for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser er organisert
- kan oppdatere sin kunnskap innen psykisk helse- og rusarbeid for å ivareta brukeres individuelle behov
- har kunnskap om etiske teorier og kommunikasjonsverktøy i arbeidet med brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- forstår betydningen av helsefremmende og forebyggende arbeid i rehabiliteringen av brukere med psykiske lidelser og ruslidelser
- har forståelse for psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv

2.2 Ferdigheter

Kandidaten;

- kan anvende kunnskap om mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser for å delta i planlegging, organisering og iverksetting av tiltak og metoder
- kan anvende kunnskap og samhandlingskompetanse i veiledning av pasienter/brukere for å oppnå mestring og aktiv problemløsning
- kan kommunisere og samhandle med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner for å gjennomføre hensiktsmessige tiltak

- kan finne informasjon og fagstoff om helsefremmende arbeid, og gjennom dette bidra til å forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse innenfor psykisk helsearbeid og rusarbeid
- kan kartlegge ressurser og identifisere behov hos pasienter/ brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å iverksette helsefremmende tiltak

2.3 Generell kompetanse

Kandidaten;

- har forståelse for etiske utfordringer og dilemmaer i psykisk helse- og rusarbeid og kan reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig og etisk
- har utviklet en etisk grunnholdning som ivaretar samarbeid med pasienter/brukere, pårørende og fagpersoner, ivaretar brukermedvirkning, og ser behovet for meningsfull aktivitet for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser
- kan utføre kartlegging og behandling av pasienter/brukere med psykiske lidelser og ruslidelser for å vurdere å ivareta deres behov for omsorg, behandling og oppfølging
- kan bygge relasjoner i faggrupper for å kvalitetssikre og videreutvikle sin kompetanse og forståelse for pasienter/brukere og fagfeltet
- kan utvikle tjenestetilbudet gjennom erfaring- og kunnskapsdeling på arbeidsplassen

Ansvars- og funksjonsområde

Regjeringen har som mål at kommunene skal tilby helhetlige og samordnede tjenester som omfatter forebyggende tiltak, behandling, akuttberedskap, rehabilitering/habilitering og oppfølging av pårørende. Personer med behov for langvarige tjenester fra flere tjenesteytere skal ivaretas bedre. Aktiv omsorg med vekt på kultur, aktivitet og trivsel er også sentrale elementer i et helhetlig omsorgstilbud. Miljøarbeid inngår som en viktig del av dette arbeidet der brukerne/ pasientene har behov for systematisk tilrettelegging for å styrke sosiale og praktiske ferdigheter. Disse og flere oppgaver vil kunne ivaretas av fagskoleutdannet personell innenfor flere ulike tjenesteområder.

Tjenesteområder

Fagskoleutdanningen i psykisk helsearbeid og rusarbeid kvalifiserer blant annet for arbeid innen:

- kommunal helse- og omsorgstjeneste som for eksempel bo- og omsorgssentre, rehabiliteringssentre og aktivitetssentre.
- kultur- og oppvekstsektoren som for eksempel ungdomsklubber, barnehager, skoler og skolefritidsordninger.
- arbeids- og velferdsforvaltningen med for eksempel oppfølging av arbeidstrenings- og attføringstiltak.
- Spesialisthelsetjenesten i for eksempel tverrfaglige team og i behandlingstilbud som miljøarbeidere.

3. Opptakskrav

Krav til opptak er fullført og bestått videregående opplæring med fagbrev /vitnemål som helsefagarbeider, hjelpepleier eller tilsvarende, fra studieretning for helse- og oppvekstfag. Søkere som kan dokumentere at de skal gjennomføre fagprøve etter opptaksfristen, kan tildeles plass på vilkår om bestått prøve.

Søkere uten fagbrev som vurderes tatt opp til studier ved Fagskolen i Østfold på bakgrunn av realkompetansevurdering må ha minst fem års relevant yrkespraksis (i full stilling) eller skolegang. Det må også kunne dokumenteres tilstrekkelig grunnlag i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Søkere med utenlandsk utdanning

Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk ett-årig fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag og som beskrevet ovenfor.

Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør, og ha bestått eller ha likeverdig realkompetanse i de felles allmenne fagene tilsvarende Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige studieretninger i Kunnskapsløftet 2006. Søkere må ha kunnskaper i norsk tilsvarende test for høyere nivå med minimum ferdighetsnivå på B2.

Klage på opptak

Det er mulig å klage på vedtak om opptak, jmf. forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen i Østfold

Realkompetansevurdering

Søkere som ikke fyller kravene til generelt opptaksgrunnlag og har fylt 23 år, kan søke opptak på grunnlag av realkompetanse ved Fagskolen i Østfold. Søkeren må ha minst fem års yrkespraksis. Yrkespraksis må være relevant til studieprogrammet det søkes på. Relevant utdanning kan utgjøre inntil to av disse fem årene. Søkeren må vise til realkompetanse i felles allmenne fag tilsvarende læreplanene i Vg1 og Vg2 i yrkesfaglige utdanningsprogram.

Realkompetanse for opptak på utdanningen er *helse- og oppvekstfag* på Vg1 og Vg2 som beskrevet over, og 3 års relevant praksis eller 5 års relevant praksis eller mer.

Relevant praksis

Relevant praksis kan være en enhet eller et tiltak innen TSB, tverrfaglig spesialisert behandling av rusmiddelproblemer, det psykiske helsevernet eller kommunale oppfølgingstjenester. Dette omfatter tilbud om døgnbehandling, dagbehandling og polikliniske tjenester og aktuelt her er boligitak, arbeids- og sysselsettingstiltak, oppsøkende tiltak, skadereducerende tiltak, omsorgstiltak m.m. Private behandlingstiltak, institusjoner for ungdom, organiserte selvhjelpstiltak og lignende er også aktuelt.

Praksisstedet må tilby psykisk helsearbeid og/ eller rusarbeid eller relatert virksomhet og kunne tilby god faglig oppfølging og veiledning av studenten.

4. Tekniske forutsetninger

Studentene må disponere egen PC. Studiearbeid, arbeidskrav, undervisningsgrunnlag, informasjon og innleveringer gjøres på nett via skolens læringsplattform. Studentene får opplæring i skolens digitale læringsplattform, for tiden Fronter. Skolen har systemansvarlig som vedlikeholder skolens datautstyr og yter service til studenter, i tillegg til muligheten for support gjennom hjelpdesk i fylkeskommunen. Det er tilgang til trådløst internett over hele skolen, hvor studentene kan kople seg på med egne bærbare maskiner. Studentene har tilgang til kopimaskiner og skrivere. Det er fastmonterte dataprojektorer og Smart - Board i alle undervisningsrom og studentene disponerer godt utstyrte grupperom med blant annet White - Board og 50 tomme skjermer.

For oppdaterte spesifikasjoner og programvare på bærbar PC henvises det til veiledning på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>.

5. Studietilbudets oppbygging og innhold

Studiet er lagt opp med 5 emner med teoretisk innhold, i tillegg kommer praksis som eget emne. Denne sammenheng mellom teori og praksis er i den hensikt å utvikle kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse innen fagområdet. Teoriundervisning og veiledning utgjør i snitt 8 timer i uken og studenten har ansvar for å delta aktivt i opplæringen. Det forventes at studentens selvstudium utgjør omtrent 9 timer pr uke.

5.1 Omfang

Utdanningstilbudet er basert på et heltidsstudium, 60 studiepoeng, med en normert studietid på et år. Total omfang iberegnet egenstudier antas å være ca. 1700 timer. Utdanningen er organisert som et deltidsstudium over 2 år med 2 skoledager pr. uke. Praksis er en obligatorisk del av utdanningen og vil ha et omfang på 300 timer.

5.2 Innhold og organisering

Studiet er organisert i følgende emner:

Emner	Studiepoeng	Varighet i uker	Lærerstyrt undervisning 6t/uke	Veiledning i basisgrupper 2t/uke	Forventet selvstudietid 7,5 t/uke	
Emne 1	14	18	108	36	135	
Emne 2	8	10	60	20	75	
Emne 3	14	18	108	36	135	
Emne 4	10	12	72	24	90	
Emne 5	14	18	108	36	135	
Totalt	60	76	456	188	570	1396
Inkludert praksis		10		3 samtaler á 2 timer pr student i praksis = 6 timer, samt 294 timer med veileder i praksis	60	360
Totalt	60	76	456	488	630	1574

For detaljerte emnebeskrivelser henvises det til vedlegg 1.

6. Læringsformer

Utdanningen innebærer at studenten er i en prosess både i forhold til faglig kunnskaper og til egenutvikling. Gjennom pedagogisk ledelse skal studentene trekkes aktivt med i egen læringsprosess. Det forventes at den enkelte student viser initiativ, og tar ansvar for egen læring og felles læringsmiljø. Studenten skal reflektere over egen læringsprosess gjennom hele utdannelsen og det vil bli lagt vekt på logg og individuelle refleksjonsnotater i praksis og teori.

Prosesslæring vil tilstrebes ved at studentens egne erfaringer, praksiskunnskaper og teoretiske kunnskaper brukes gjennom utdanningen i form av storyline, rollespill, diskusjoner og dialoger. Arbeidsformene skal være relevante og hensiktsmessige for å oppnå læringsutbytte for utdanningen. Dette innebærer at studentene i tillegg til faglig utvikling også skal utvikle evne til samarbeid, kommunikasjon og praktisk yrkesutøvelse.

Studentene har praktisk erfaring innen egne fagområder, og denne gir anledning til å legge til rette for erfaringsbaserte læringsformer. Variasjon i valg av læringsmetoder er nødvendig for å oppnå en helhetlig kompetanse som omfatter både kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Videre beskrives aktuelle læringsformer.

Flipped classroom eller omvendt undervisning er en metode som snur tradisjonell undervisning på hodet. Det vil si at instruksjoner og forelesninger legges tilgjengelig på nettet, mens tiden i klasserommet blir brukt til oppgaveløsning og veiledning med lærer og medstudenter. Fordeler med omvendt undervisning er:

- Mer tid til veiledning med studentene
- Læring er uavhengig av tid og sted. Forelesninger og instruksjoner er alltid tilgjengelige for studentene for repetisjon,
- Studenter med fravær kan følge undervisningen
- Gir god mulighet for å sjekke ut forkunnskaper

Omvendt undervisning vil organiseres på ulike måter og i varierende grad. Det vanligste er kanskje å la studentene lese en tekst, gjennomgå en presentasjon eller se en videosnutt hjemme før undervisning. Omvendt undervisning organiseres gjennom skolens læringsplattform eller i One – Note ClassNote.

Forelesning kan være en introduksjon til et tema, et overblikk over ett fagområde og et supplement til læring i gruppene på enkelte, vanskelig tilgjengelige emner. Forelesningene skal hjelpe studentene til å få et bedre overblikk og forståelse for fagene, og ikke minst inspirere dem til å søke mer kunnskap.

Veiledning spiller en sentral rolle som læringsarena i utdanningen. Studentene vil få veiledning både i studiesituasjonen på skolen, i praksis og i forbindelse med avsluttende oppgave. Veiledningen skal fungere som et bindeledd mellom personlig kompetanse, teoretisk kunnskap og yrkesspesifikke ferdigheter, som er sentrale begreper i utviklingen av en yrkesidentitet og samlet profesjonell kompetanse. I studiesammenheng er veiledning først og fremst en arena for samtaler rundt ulike deler av den utviklingen studenter skal igjennom i løpet av studiet.

Veiledning skal være støttende og igangsettende i forhold til studentenes læringsbehov og den har et helt klart kontrollaspekt i seg i forhold til å vurdere studentens kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

Gruppen / studenten og veileder skal ha en felles forståelse med henblikk på veiledningens form og innhold. Veiledningen er studentenes arena og det som skjer må være tilpasset gruppens forutsetninger og behov.

Det vil være ulike former for veiledning og i hovedsak vil det være veiledning i forbindelse med arbeidskrav, i praksis og i forhold til studieprogresjon. Veiledning kan foregå i gruppe eller individuelt, muntlig eller skriftlig.

Det er viktig at student og veileder kommer fram til en enighet om veiledningsform, det er også viktig at selve veiledningen er gjenstand for evaluering. Veiledning handler om å være i en prosess og det vil derfor være naturlig at både læringsbehovene og arbeidsmåten i veiledningen vil endres i løpet av perioden. Det er utarbeidet egne retningslinjer for praksis og retningslinjer for arbeidskrav og hovedprosjekt hvor veiledningsformer er konkretisert.

For veiledning på større oppgaver vil responstiden settes til 2 virkedager. Studentene vil bli informert om responstid før innsending. For korte faglige spørsmål, eller praktiske henvendelser, har skolen satt responstiden for henvendelser som kommer etter kl. 12 til en virkedag. Kommer den før 12.00, vil responstiden være samme dag.

Mappemetodikk benyttes for å få bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. Studenten får fortløpende underveisvurdering under oppgaveskrivingen og kan forbedre arbeidet på bakgrunn av denne. Tilbakemeldinger benyttes som et ledd i læringsprosessen og som et grunnlag for veiledning til studenten om hva det må arbeides videre med. Forutsetningen er også at det skal være en tettere dialog mellom faglærer og student om progresjon og utvikling i læringen, noe som innebærer at lærer og student går gjennom innholdet i arbeidskravene. Studenten skriver til slutt en refleksjon som skal inneholde beskrivelse av arbeid som er gjort, egen vurdering av arbeidet og synspunkter rundt egen progresjon og læring.

Når sluttarakter i emnet fastsettes, blir det gjort på grunnlag av en helhetlig vurdering av studenten. I tillegg til arbeidskrav vil momenter som faglig interesse, deltakelse og aktivitet i timene og samarbeid med medstudenter og lærere bli vurdert.

Storyline er en egen mappemetodikk, en tverrfaglig problembasert arbeids- og læringsmetode der selve læringsprosessen er det sentrale. Teori og praksis knyttes sammen og sikrer en aktiv læreprosess. Læreren stiller tematiske nøkkelspørsmål med faglig vektlegging og læringsutbytte, studentene skaper derigjennom en fremadskridende historie med utfordringer og problemløsende forløp. Denne arbeids og læringsmetoden foregår over flere uker med flere produktinnleveringer underveis, både individuelt og i gruppe. Undervisning blir gitt i form av fagsløyfer, dvs. aktuell teori knyttet opp mot emnets tema og fokusområder.

Rollespill brukes som en arbeidsmetode gjennom flere emner i studiet. Metoden stimulerer til innlevelse, utfoldelse og praktisk trening på en eller flere praksissituasjoner der studentene skal oppøve samhandlingskompetanse i ulike situasjoner. Rollespill benyttes også som en pedagogisk forsterker av gjennomgått teori.

Gruppearbeid benyttes gjennom hele studietiden. Ved studiestart etableres basisgrupper på 4 – 6 studenter i hver gruppe. Gruppene vil kunne variere i sammensetning og størrelse gjennom studiet og har som hensikt å stimulere til tverrfaglig samarbeid, økt samhandling og styrking av relasjonskompetansen. Gruppearbeid er obligatorisk og forpliktende. Gruppene må utarbeide en gruppekontrakt og de må føre logg og skrive refleksjon over egen læring.

Prosjektarbeid organiseres både som individuelt arbeid og gruppearbeid. Studenten velger selv problemstilling og følger retningslinjer for prosjekt. Studenten finner en avgrenset problemstilling knyttet til tema for det aktuelle emnet, som skal bygge på læringsutbytte, samt refleksjoner og erfaringer fra praksis.

7. Praksis

Praksis er en obligatorisk del av studietiden og skal bidra til å styrke studentenes selvfølelse og motivasjon for egen utvikling. Studentene utvikler evnen til refleksjon samt at de opplever seg selv som en viktig del av virksomheten. Gjennom praksis skal studentene oppnå et læringsutbytte som gjenspeiler innholdet i teoriemnene. Praksis utgjør 20 % av samlet studietid, dvs. 300 timer over 10 uker. Praksis gjennomføres 10 uker sammenhengene på vårsemester i 1. år.

Det forutsettes at studenten deltar aktivt i praksisfeltet og fravær utover 10 % fører til ikke bestått praksis.

Skolen har utarbeidet egne retningslinjer for gjennomføring av praksis. Studenten må søke og levere politiattest til skolen ved opptak.

Læringsutbytte for praksis:

Kunnskaper

Studenten:

- setter teoretisk kunnskap fra utdanningen i sammenheng med praktiske ferdigheter i yrkespraksis og synliggjør egen kompetanse i forhold til andre rundt brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende/kollegaer/samarbeidspartnere
- har kunnskap om faglige verktøy i arbeid med kartlegging av ressurser, behov, funksjonsnivå hos brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende/kollegaer/samarbeidspartnere
- har kunnskap om verdier, målrettet kommunikasjon, og etiske prinsipper for å bygge gode relasjoner til brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende/kollegaer/samarbeidspartnere
- har kunnskap om organisering av helsevesenet rundt brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende og kjennskap til ansvar og oppgaver for kollegaer og samarbeidspartnere rundt brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende

Ferdigheter

Studenten:

- Kan anvende kunnskap om brukeren/beboeren/pasient/innsatt/pårørende, for å delta i behandling og oppfølging ut ifra deres individuelle behov og iverksette tiltak i samarbeid med andre fagpersoner i det tverrfaglige arbeidet
- Kan anvende observasjon for å delta i behandling og pleie til brukeren/beboeren/pasient/innsatt
- Kan anvende veiledning, undervisning og rådgivning i behandling av brukeren/beboeren/pasient/innsatt
- Kan anvende ulike kommunikasjonsformer, teknikker for å skape god samhandling og tillit, for å utvikle den andre og sin egen relasjons kompetanse
- Kan anvende ulike kommunikasjonsformer, teknikker for å informere og veilede ut i fra brukeren/beboeren/pasient/innsatte sitt kognitive nivå

Generell kompetanse

Studenten:

- Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved at studenten ivaretar brukermedvirkning, brukeren/beboeren/pasient/innsatte sin integritet, og kan reflektere over egen praksis og begrunne sine vurderinger faglig, etisk og juridisk
- Kan utføre behandling og omsorg til brukeren/beboeren/pasient/innsatt/ (omsorg-pårørende) ut i fra den enkeltes individuelle behov i samarbeid med annet helsepersonell
- Kan bygge relasjoner med kollegaer og andre faggrupper, for å kvalitetssikre og videreutvikle sin kompetanse i praksis

Praksisplasser:

Fagskolen i Østfold har ansvar for at praksisplasser skaffes, og/eller godkjenner alltid praksisplasser. Skolen har egen praksiskoordinator som har som oppgave å skaffe og vedlikeholde intensjonsavtaler i forhold til praksisplasser.

Praksis kan gjennomføres på to måter:

1. Praksis gjennomføres på annet arbeidsted enn der studenten har sitt tilsetningsforhold. Praksisstedet skal være innen fordypningsområdet. Se «Retningslinjer for praksis med praksishefte»
2. Praksis gjennomført som utviklingsarbeid på egen arbeidsplass er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innen fagfeltet. Studentene må i praksisperioden gjøre et utviklingsarbeid på egen arbeidsplass. Se retningslinjer for utviklingsprosjekt på egen arbeidsplass.

Studentene får tilbud om HHLR-kurs i studiet, før praksis.

Veiledning i praksis:

Veiledning i praksis er en forutsetning for å oppnå utdanningens læringsutbytte og foregår kontinuerlig. Praksisstedet velger selv hvem som er praksisveileder. Kompetansen til veiledere i praksis kan variere, men skolen krever at disse har minimum samme utdanningsnivå som utdanningen. Praksisveiledere som ikke har veiledningskompetanse vil bli tilbudt veilederkurs for praksisveiledere, organisert av Fagskolen i Østfold.

Praksisveileder deltar sammen med faglærer fra skolen på minst 3 møter mellom praksissted og skole, oppstartsamtale, midtvurderings – og sluttvurderingssamtale. Disse møtene blir benyttet til:

- Veiledning i forhold til læringsutbytter
- Avklaring av forventninger
- Vurdering

Ved begge former for praksis blir studenten fulgt opp av skolens faglærer og praksisstedets veileder. Ved behov kan antallet veiledningstimer økes. I tillegg bør strukturert veiledning fra praksisveileder på arbeidsplassen foregå tilsvarende 1 timer pr. uke, i tillegg til den løpende behovsveiledningen. Formalisert veiledning og selvrefleksjon over tid bidrar til å tydeliggjøre den enkelte students personlige og faglige utvikling og som derigjennom bygger opp sin kompetanse innenfor fagområdet.

Arbeidskrav før/i praksisperioden:

- HHLR – kurs. Skolen tilbyr kurs i HHLR som er obligatorisk å gjennomføre innen praksisperiodens oppstart. Kurset er obligatorisk for alle utenom de som har gyldig HHLR kurs fra tidligere og kan fremlegge dokumentasjon på dette. Kurset består av:
 - Teoretisk e-læringskurs
 - Praktisk 4 timer kursdel (45 min x 4)
- Individuelt læringsutbytte for praksisperioden – leveres på fronter
- Individuelle refleksjonsnotat gjennom perioden – leveres på fronter
- Logg – oppbevares av student til bruk i veiledning

Arbeidskravene skal leveres på skolens læringsportal, fronter, innen gitt frist. Tilbakemelding fra faglærer på arbeidskrav, vil da skje via denne. Veiledning underveis kan foregå fysisk på studentens praksisplass eller via epost, telefon eller Microsoft Skype for business. Fleksibilitet er viktig for at tilbudet til studenten skal være best mulig. Både student og veileder i praksis har alltid mulighet til å kontakte lærer og administrasjonen på nett via Microsoft Skype for Business, telefon, eller epost, i tillegg til den avtalte oppstartsamtalen, midtvurderingen og sluttvurdering.

Forventninger til studenten:

- Gjøre seg kjent med kjent med praksisdokumenter og læringsutbyttebeskrivelser for praksis i studieplanen for studieretningen
- Skal utarbeide individuelle læringsutbytter for praksis og i samarbeid med faglærer og praksisveileder planlegge, oppsøke og benytte tilgjengelige læresituasjoner
- Holde praksisveileder fortløpende informert om hvilke læringsutbytter og områder studenten trenger spesielt fokus på
- Tilegne seg den faglige kunnskap som er aktuell på praksisstedet og nivå i utdanningen, og ut fra det planlegge og ta ansvar for egen læring og progresjon i praksis
- Klargjøre sitt behov for veiledning, ta initiativ og motta veiledning
- Sette seg inn i og følge arbeidslivet og praksisstedets regler og medvirke til et godt arbeidsmiljø
- Følge oppsatt vaktplan/turnus og følge veileders vakter i størst mulig grad
- Komme presis og følge arbeidsdagens lengde.
- Følge praksisstudiestedets retningslinjer for arbeidsantrekk
- Utføre og levere arbeidskrav til fastsatte frister
- Melde fravær til praksisstedet og faglærer

Se *Håndbok for praksis*.

8. Evaluering

Studiet evalueres både på emnenivå og skolenivå. Det er utarbeidet egne prosedyrer i skolens KS-system som ivaretar disse evalueringene.

9. Vurdering

I alle studiets emner skal studentene arbeide med, og levere, arbeidskrav som omhandler sentrale tema innenfor studiet. Vurdering skal ta utgangspunkt i overordnet læringsutbytte og læringsutbytte for det enkelte emnet og foregår både gjennom underveisvurdering og sluttvurdering.

Underveisvurderingen kan være både muntlig og skriftlig og skal tilpasses i forhold til studentens kompetanse og behov. I tillegg vil studentens innsats og samarbeidsevne inngå i en helhetlig vurdering av studentens samlede kompetanse.

Hvert emne og eksamen blir vurdert med karakter og tabellen under gir en kvalitativ beskrivelse av de enkelte karaktertrinn.

Karakteren A er beste karakter og E er dårligste karakter for å bestå emnet/eksamen. Karakteren F innebærer at emnet/eksamen ikke er bestått.

Vurderingsuttrykket *bestått* og *ikke bestått*.

De konkrete kravene til karakterene skal forankres i emnets læringsutbyttebeskrivelser. Generelle retningslinjer for disse karakterene er:

Bestått

Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har faglig kunnskap innen hele emnet, og god kunnskap innen de mest sentrale områdene. Kravet om bred kunnskap i emnet betyr at det ikke kan være store kunnskapshull i deler av emnet. Manglende eller utilfredsstillende besvarelse av enkelte oppgaver kan derfor ikke kompenseres ved svært god besvarelse av andre. Oppgavene kan likevel vektes ulikt under vurderingen, avhengig av hvor sentrale de er for emnet.

Ikke bestått

Besvarelsen/presentasjonen viser at studenten har mangelfull kunnskap innen sentrale områder som inngår i emnet. Studenten har ikke tilstrekkelig faglig kunnskap, ferdigheter eller generell kompetanse til å kunne anvende det oppnådde læringsutbyttet fra emnet på en selvstendig måte.

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

9.1 Vurdering av praksis

Vurdering av studentens innsats i praksisperioden foregår kontinuerlig. Den fortløpende vurderingen skal ta hensyn til rammefaktorer for praksis, studiets læringsutbytte, veiledningens innhold og valg av læresituasjoner.

Praksisperioden gjennomføres over minimum 10 uker med veiledning på egen yrkesutøvelse, av kvalifiserte praksisveiledere og av faglærer. Veiledningen skjer i forhold til læringsutbyttet beskrevet i utdanningsplanen og studentens planlagte mål. I løpet av praksisperioden gjennomføres en underveisvurdering. Både underveisvurdering og sluttvurdering forholder seg til bestemte arbeidskrav knyttet til praksis, og oppsatte kriterier for praksis. Læringsutbyttebeskrivelsene for praksisperioden skal danne grunnlag for vurdering av bestått / ikke bestått praksisperiode. Praksis begynner med oppstartsamtaler med fokus på studieplanens og studentens egne læringsutbyttebeskrivelser. Halvveis i praksisperioden får studenten en underveisvurdering av faglærer og praksisveileder. Underveisvurderingen danner grunnlag for studentens videre arbeid og fordypning i perioden. Sluttvurdering avspeiler studentens læringsutbytte for hele praksisperioden. Tilbakemelding gis både skriftlig og muntlig i forhold til egne mål og vurderingskriterier. Ved fare for ikke bestått praksis, skal studenten få skriftlig varsel senest 14 dager før avtalt hevaluering. Fravær i praksisperioden på over 10 % medfører at det ikke er grunnlag for vurdering og praksis vil bli ikke bestått.

9.2 Mappevurdering

Mappevurdering er en metode for både underveisvurdering for læring og sluttvurdering av læring. Mappevurdering benyttes for å få bedre sammenheng og helhet i læringsprosessen. Studenten får fortløpende underveisvurdering under oppgaveskrivingen og kan forbedre arbeidet på bakgrunn av

denne. Studentenes forutsetninger for å lære styrkes ved at det benyttes «vurdering for læring» som særlig har fire prinsipper som er sentrale i vurderingsarbeid som har til formål å fremme læring:

- Forstår hva de skal lære og hva som er forventet av dem
- Får tilbakemeldinger som forteller dem om kvaliteten på arbeidet eller prestasjonen
- Får råd om hvordan de kan forbedre seg
- Er involvert i eget læringsarbeid ved blant annet å vurdere eget arbeid og utvikling

Vurdering for læring innebærer at faglærer bruker vurderingsinformasjon til å justere undervisningen underveis. På den måten tilpasses opplæringen etter studentenes læringsbehov.

Det innebærer en tett dialog mellom faglærer og student om progresjon og utvikling i læringen ved at lærer og student går gjennom innholdet i arbeidsmappa. Arbeidsmappa skal i tillegg til arbeidskravene, inneholde et refleksjonsnotat som med studentens egen beskrivelse og vurdering av arbeidet, i tillegg skal synspunkter rundt egen progresjon og læring beskrives.

Når slutt karakter i emnet fastsettes, blir det gjort på grunnlag av en helhetlig vurdering av studentens oppnåelse av læringsutbyttet for emnet.

9.3 Vurdering av hovedprosjekt

For å kunne gå opp til eksamen i fordypningsemnet må studenten ha fulgt obligatorisk, avtalt undervisning og gjennomført praksis med bestått resultat, samt bestått kravene i teoriemnene. Eksamen i fordypningsdelen består i et skriftlig arbeid etterfulgt av en presentasjon. Hovedprosjektet utarbeides i grupper på 4 til 6 studenter. Hovedprosjektet utgjør et selvstendig emne og gis en egen emne karakter. Denne fremkommer på grunnlag av en underveisvurdering og en sluttvurdering. Hovedprosjektet vurderes av intern sensor.

Krav til faglighet - Oppgaven skal gjenspeile problemstillinger innen fordypningen. Kompetanse fra studentenes fordypningsemner skal komme til uttrykk

Metode – Besvarelsen skal ta utgangspunkt i et praktisk case/eksempel og vise evne til å finne relevant litteratur, bruke kilder i behandlingen av eget materiale, og til å vise saklig kildekritikk. Oppgaven må være utført i samsvar med gjeldende etiske retningslinjer, herunder korrekt bruk av kilder. Besvarelsen skal ha en form som samsvarer med skolens/tilbyders retningslinjer for oppgaveskriving.

Selvstendighet - Besvarelsen skal vise selvstendige vurderinger og at temaet behandles saklig, kritisk og analytisk med drøfting av standpunkter og påstander.

Originalitet - Besvarelsen må ikke ha påfallende likhet med andre besvarelser eller annet publisert materiale.

Karakterer - Det skal benyttes bokstavkarakter fra A til F.

Omfang - besvarelsen skal være på 7.500 ord +/- 10 %.

10. Eksamen

Eksamen er basert på hovedprosjektets rapport, er todelt og består av et individuelt oppsummeringsnotat og en muntlig eksaminasjon. Oppsummeringsnotatet skal inneholde faglige, konkrete resultater fra hovedprosjektet og en refleksjon over resultater og læringsprosess. I tillegg utleveres en utfordring/problemstilling som studenten skal belyse. Oppsummeringsnotatet skal være på ca 5 sider + tabeller, figurer og lignende (2000 ord +/- 10 %) Oppsummeringsnotatet danner grunnlaget for den muntlige eksaminasjon. Den muntlige eksaminasjonen tar utgangspunkt i det skriftlige oppsummeringsnotatet og målene studentene har satt for hovedprosjektet. Det gis en samlet karakter på eksamen hvor den muntlige delen veier tyngst dersom det er et språk mellom muntlig og skriftlig prestasjonsnivå. Oppsummeringsnotatet og muntlig eksaminasjon vurderes av en

intern og en ekstern sensor. Sensor skal ha faglig kompetanse på lik linje med lærerne. Det kan rekrutteres sensorer fra den videregående skolen, andre fagskoler, høyskoler og det lokale næringslivet.

11. Dokumentasjon

11.1 Vitnemål

Etter fullført og bestått fagskoleutdanning i «Psykisk helsearbeid og rusarbeid» utstedes det vitnemål. På vitnemålet fremgår fagfelt og fordypning. Vitnemålet omfatter de emner som inngår i utdanningen med emnets omfang i studiepoeng og de karakterene som er oppnådd. Beskrivelse av hovedprosjektet vil også framgå. Vitnemålet merkes med begrepet *Vocational Diploma* (VD) med tanke på internasjonal bruk.

11.2 Karakterutskrift

For deltidsstudenter utstedes det kompetansebevis etter hvert fullført emne. Etter fullført, men ikke bestått fagskoleutdanning utstedes det kompetansebevis.

12. Litteratur

Litteratur og fagstoff i utdanningen endrer seg i takt med forskning og utvikling innen fagfeltet. For relevant litteratur i studiet henvises studenter til oppdaterte litteraturlister på skolen hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>.

Vedlegg 1; Emnebeskrivelser

EMNE 1: Felles innholdsdel

Emnekode: 01HH14A

Omfang: 14 studiepoeng

Læringsutbytte: **Kunnskap. Studenten:**

- Har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, og etisk refleksjon knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren
- Har innsikt i lover og forskrifter som regulerer pasient- og brukerrettigheter, helsepersonells ansvar og plikter, og kvaliteten på tjenestetilbud på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Har kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former, samhandling og konflikthåndtering knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren
- Har kunnskap om samfunnets og velferdsstatens utvikling, og om helse- og sosialpolitiske prioriteringer
- Har kunnskap om begreper innen sosiologi og psykologi knyttet til enkeltindividet, familien og sosialt nettverk

Ferdigheter. Studenten:

- Kan anvende kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, til etisk refleksjon rundt praktiske og teoretiske problemstillinger i helse- og omsorgssektoren
- Kan anvende kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former, til å samhandle profesjonelt med brukere, pårørende, frivillige og kollegaer, og til å forebygge og håndtere konflikter
- Kan anvende kunnskap om kvalitetssikring og internkontroll til å delta i kvalitetsarbeid på arbeidsplassen
- Kan anvende kunnskap innen sosiologi og psykologi til å motivere brukeren slik at han eller hun tar i bruk egne ressurser og opplever mestring
- Kan finne fagstoff og anvende kunnskap om læring, studieteknikk og arbeidsformer til å løse oppgaver i studiet

Generell kompetanse. Studenten:

- Har forståelse for yrkesetiske retningslinjer som regulerer yrkesutøvelsen innenfor helse- og omsorgstjenesten
- Har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen atferd og kommunikasjon i situasjoner med brukere, pårørende og kollegaer

- Kan utføre arbeidet med utgangspunkt i brukerens perspektiv, i tråd med prinsipper om brukermedvirkning og respekt for enkeltindividets verdi og verdighet
- Kan bygge relasjoner basert på likeverdighet og respekt, slik at brukere og pårørende opplever trygghet og har tillit til tjenestetilbudet
- Kan utføre arbeidet etter arbeidsplassens HMS- rutiner for kvalitetssikring og internkontroll

Innhold/temaer: Dette emnet tar for seg grunnelementer i helse- og sosialfagarbeidet og samfunnsfaglige emner.

1a. Arbeidsformer og metoder i studiet

- Aktiv læring
- Studieteknikk
- Prosjekt- og utviklingsarbeid
- Teori og erfarings basert kunnskapsbygging
- Refleksjon og refleksjonsmodeller
- Informasjonsteknologi

1b. Helse- og oppvekstfagene i samfunnet

- Helse- og oppvekstfagenes historie og utvikling
- Teorier og begreper innen helse- og oppvekstfagene
- Aktuelle verdier og normer i samfunnet og i helse- og oppvekstfagene, hvordan de henger sammen og styrer praktisk handling

1c. Etikk

- Menneskesyn og menneskeforståelse
- Verdier og verdioppfatninger, livssyn
- Etikk og moral, etiske dilemmaer
- Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller
- Menneskerettighetene
- Samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i helse- og oppvekstsektoren sett i forhold til verdier og normer
- Yrkesetikk
- Taushetspliktens etiske sider
- Makt, tvang og kontroll

1d. Kommunikasjon og samhandling

- Kommunikasjonsteori
- Konflikthåndtering
- Tverrkulturell samhandling og kommunikasjonsprosesser
- Samhandling i smågrupper og i organisasjoner
- Relasjonskompetanse
- Veiledningsteori og veiledning

1e. Stats- og kommunalkunnskap, helse- og oppvekstpolitikk

- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og oppvekstpolitiske prioriteringer

- Levekår og folkehelse
- Lovverket som regulerer helse- og sosialsektorens virkefelt
- Helse- og sosialsektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Offentlig og privat ansvar og omsorg
- Profesjonalisering i helse- og sosialsektoren
- Økonomi og finansiering
- Kvalitetssikring, intern kontroll og kvalitetsutvikling

1f. Sosiologi og psykologi

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Helse- og sosial ulikhet og kulturelt mangfold
- Roller, makt og avmakt
- Utviklingsteorier, livsløpet
- Emosjoner, behov og motivasjon
- Kriser og forsvarsmekanismer
- Gruppesykologi og nettverksteori

Læringsformer: Forelesninger, individuelle veiledninger og gruppe veiledninger, individuelle oppgaver, gruppearbeid, rollespill, presentasjon, refleksjon og diskusjon.

Arbeidskrav:

- Arbeidsmappe med 3 produkter
- Individuell skriftlig oppgave
- Gruppeoppgave med skriftlig og muntlig presentasjon
- Individuell refleksjon over egen læring

Vurdering:

- Formell vurdering av individuelle arbeidskrav med karakter A-F
- Formell vurdering av arbeidskrav i gruppe med presentasjon.
Vurderes til bestått/ikke bestått

Arbeidskravene er obligatoriske og gir grunnlag for karakter i emnet

Evaluering: Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell litteraturliste for studiet på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>

EMNE 2: Helsefremmende og forebyggende arbeid

Emnekode: 01HH14B

Omfang: 8 studiepoeng

Læringsutbytte: Kunnskap. Studenten:

- Har kunnskap om hva som fremmer og hemmer god helse i ulike livsfaser for mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser.
- Har kunnskap om forebyggende arbeid blant barn og unge
- Har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser i et helhets og samfunnsperspektiv

Ferdigheter. Studenten:

- Kan anvende ulike kommunikasjonsformer for å oppnå tillit, og brukermedvirkning,
- Kan anvende ulike kommunikasjonsformer og teknikker for å unngå krenkelser som tvang og maktbruk
- Kan anvende sin kunnskap i samarbeidet med bruker/pasient, pårørende og fagpersoner,
- Kan identifisere ressurser og problemer hos pasienten/ brukeren og i dennes miljø,
- Kan kartlegge, vurdere behov og iverksette tiltak for å fremme helse, forebygge problemutvikling, sykdom og funksjonsnedsettelse og behovet for meningsfull aktivitet for bruker/pasient.

Generell kompetanse. Studenten:

- Kan utføre sitt arbeid i tråd med yrkesetiske retningslinjer og lovverket innen psykisk helsevern og rusomsorgen
- Har utviklet en etisk grunnholdning og reflekterer over egne holdninger i utøvelsen av helsefremmende og forebyggende arbeid innen psykisk helsevern og rusomsorg
- Kan bygge relasjoner med fagfeller og pasienter/brukere og ivareta brukermedvirkning

Innhold/temaer: 2a. Generell kunnskap om psykisk helsearbeid og rusarbeid

- Psykiatriens historie
- Psykiske lidelser og ruslidelser i et helhetssperspektiv (biologiske, psykologiske, sosiale og eksistensielle perspektiver)
- Psykiske lidelser og ruslidelser i et samfunnsperspektiv normalitet og avvik
- Avhengighet og misbruk

2b. Helsefremmende og forebyggende arbeid

- Fysisk og psykisk helse
- Livsstil og egenomsorg
- Sosialt nettverk, lærings- og oppvekstmiljø
- Forebyggende arbeid/ tidlig intervensjon
- Arbeid med barn og unge

- Brukermedvirkning, Empowerment, mestring
- Fysisk aktivitet og ernæring

2c. Kommunikasjonsprosessen, relasjonskompetansen

- Kommunikasjonsprosessen
- Formidlingsmåter
- Veiledning overfor pasienter/ brukere, pårørende, familie, barn og ungdom
- Flerkulturell forståelse i kommunikasjon og samhandling – bruk av tolk
- Konflikter og møte med vold, trusler, overgrep, tvang og makt
- Sorg, tap og krisereaksjoner

2d. Etiske og juridiske utfordringer

- Yrkesetiske og personlige utfordringer
- Holdninger og etiske dilemmaer
- Helse og samhandlingsreformen
- Lovverk, rettsikkerhet og menneskeverd
- Tvang og alternativer, behandlingsmessige og etiske aspekter

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid, rollespill, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav: Gruppeoppgave med skriftlig og muntlig framføring. Det faglige innholdet er hentet fra tema i emne 1 og 2. Maks 2400 ord.

En individuell oppgave som omhandler et annet tema enn gruppeoppgaven hentet fra emne 1 og 2, maks 2100 ord.

Refleksjonsnotat om egne tanker rundt oppnådd læringsutbytte etter fullført emne 2, egne notater med en muntlig framføring.

Oppgavene er obligatoriske for å få endelig karakter i emne 2.

Vurdering: Formell vurdering av skriftlig individuelle arbeidskrav med karakter A-F. I totalvurderingen av emne 2 vil det legges vekt på skriftlig individuelloppgave, muntlige framføringer, arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Gruppeoppgave vurderes til bestått/ikke bestått. Refleksjonsnotat vurderes til bestått/ikke bestått.

Evaluerings: Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell litteraturliste for studiet på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>

EMNE 3: Fagspesifikk kunnskap om brukergrupper

Emnekode: 01HH14C

Omfang: 14 studiepoeng

Læringsutbytte: Kunnskap. Studenten:

- Har kunnskap om psykiske lidelser og ruslidelser og hvordan disse kan forebygges og behandles.
- Har innsikt i nasjonale planer, retningslinjer og anbefalinger knyttet til psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- Har kunnskap om faglige verktøy for kartlegging av lidelser, skade, rapportering, behandling og tiltaksplaner.
- Har innsikt i prosedyrer og retningslinjer som er knyttet opp mot arbeid med den psykisk syke, rusavhengige og deres pårørende.
- Kan oppdatere sin kunnskap om behandlingsmetoder, hjelpemidler og tilpasning av omgivelser slik at den psykisk syke og rusavhengige kan oppleve selvstendighet og mestringsfølelse i bedringsprosessen.

Ferdigheter. Studenten:

- Kan anvende faglig kunnskap og observasjon i sitt miljøarbeid ved å veilede den psykisk syke, rusavhengige eller deres pårørende
- Kan anvende ulike helsefremmende og forebyggende tiltak i samarbeid med pasient/bruker, pårørende og fagpersoner i behandlingsforløpet.
- Kan kartlegge situasjoner og identifisere, innen sitt kompetanseområde, pasienter/ brukere med psykiske lidelser og/ eller ruslidelser sitt behov for behandling og oppfølging.

Generell kompetanse. Studenten:

- Kan finne, bruke og henvise til fagstoff som er relevant i psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- Kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid gjennom oppdatering av kunnskap, erfarings- og kunnskapsdeling, miljøterapisamlinger og veiledningstimer.

Innhold/temaer: 3a. Psykiske lidelser og ruslidelser, særtrekk og relaterte tilstander

- Diagnoser
- Samtidig ruslidelse og psykisk lidelse (ROP- lidelser)
- Rusmidlenes virkning og skadevirkning
- Somatiske og psykiske lidelser som følger av rusmiddelmisbruk
- Psykotiske tilstander
- Affektive lidelser, stemningslidelser
- Angst og traumer med sammensatte årsaker, PTSD
- Spiseforstyrrelser
- Personlighetsforstyrrelser
- Selvmord, selvmordsforsøk og selvskading

- Utviklingsforstyrrelser, atferdsforstyrrelser og følelsesmessige forstyrrelser som oppstår i barndom og ungdomsalder

3b. Barn, ungdom, forebygging, tidlig intervensjon

- Normalutvikling og tidlige tegn på avvik
- Forebygge overgrep mot barn og unge
- Sosial kompetanse
- Problematferd, mobbing, vold, kriminalitet
- Barn som pårørende

3c. Alderspsykiatri

- Aldring og sårbarhet for psykiske lidelser
- Demens
- Sykdommer som fører til demens; Alzheimers sykdom, alkoholbettinget demens
- Psykiske lidelser hos eldre

Læringsformer: Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid, rollespill, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav: En gruppeoppgave av større omfang, miniprojekt, med muntlig presentasjon. Videreutvikling av emne 2 gruppeoppgaven som tillegges tematikk fra emne 3 og praksiserfaringer, max.5000 ord. Studentene utarbeider problemstilling i samarbeid med faglærer, knyttet til et eller flere av temaene i emne 1, 2 og 3. Det er en treningsoppgave til hovedprosjekt.

Individuell oppgave. Max 2000 ord, en øvelse på oppsummeringsnotat.

Individuell refleksjon etter endt gruppearbeid og individuell oppgave, holdes muntlig foran klassen. Refleksjonsnotat om egne tanker rundt oppnådd læringsutbytte etter fullført emne 3.

Arbeidskravene er obligatoriske for å få endelig karakter i emne 3.

Vurdering: Formell vurdering av skriftlig individuelle arbeidskrav med karakter A-F. I totalvurderingen av emne 3 vil det legges vekt på skriftlig individuelloppgave, muntlige framføringer, arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Skriftlig gruppeoppgave vurderes med karakter A-F. Refleksjonsnotat vurderes til bestått/ikke bestått.

Evaluerings: Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell litteraturliste for studiet på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>

EMNE 4: Behandlingstiltak, oppfølging og koordinering

Emnekode: 01HH14D

Omfang: 10 studiepoeng

Læringsutbytte: **Kunnskap. Studenten:**

- Har kunnskap om metoder/tiltak innenfor behandling/oppfølging i ulike pasientforløp og innsikt i ulike aktørers roller og ansvar
- Har kunnskap om tverrfaglig og flerfaglig samarbeid, og innsikt i saksbehandling og koordinering av helsetjenester
- Har kunnskap om familieomsorg, frivillig arbeid, selvhjelpsgrupper og lavterskel tilbud.
- Kan oppdatere sin kunnskap om tilbudene til mennesker med psykiske lidelser og ruslidelser, i kommunal helse- og omsorgstjeneste og spesialisthelsetjeneste.
- Har kunnskap om legemiddelassistert rehabilitering

Ferdigheter. Studenten:

- Kan kartlegge en situasjon og identifisere behov, tilrettelegge og iverksette tiltak som skaper læring og mestring.
- Kan anvende ulike kommunikasjonsferdigheter og teknikker, motiverende intervju og endringsfokusert rådgivning
- Kan anvende faglig kunnskap til å utføre ulike miljøarbeid ut i fra den enkeltes behov for veiledning, tilrettelegging og behandling
- Kan kartlegge en situasjon og identifisere faglige problemstillinger ut fra observasjoner.
- Kan anvende IKT i dokumentasjon og rapportering i helse- og omsorgssektoren.

Generell kompetanse. Studenten:

- Kan bygge relasjoner med kollegaer, på tvers av seksjoner og etater i samarbeid om tjenestetilbudet i psykisk helsearbeid og rusarbeid innen eget kompetanseområde.
- Kan utvikle arbeidsmetoder og tjenester innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid gjennom oppdatering av kunnskap, erfarings- og kunnskapsdeling, miljøterapisamlinger og veiledningstimer.

Innhold/temaer:

4a. Relasjonskompetanse og brukermedvirkning

- Samhandling med mennesker med psykiske lidelser og/eller ruslidelser
- Relasjonskompetanse/empati
- Etablering, opprettholdelse, avslutning av en relasjon
- Ethiske sider ved samhandling
- Konfliktforebygging, konflikthåndtering

4b. Behandling og oppfølging

- Prinsipper, mål og metoder for kartlegging
- Forebyggende programmer og tiltaksmodeller

- Behandlingsmodeller
Psykodynamisk samtaleterapi, kognitiv adferdsterapi, gruppeterapi.
Schizofrenibehandling,
Psykoedukativ behandling
Medikamentell behandling.
- Motiverende intervju / endringsfokuset rådgivning
- Legemiddelassistert rehabilitering
- Ettervern
- Oppsøkende virksomhet / utekontaktarbeid
- Nettverksarbeid

4c. Miljøarbeid og Aktiv omsorg

- Fritidstiltak, fritidsassistanse
- Boligososialt arbeid, bistand og oppfølging i egen bolig
- Aktivitet og trening
- Læringsbaserte tiltak
- Arbeidsrettede tiltak og aktiviteter
- Daglige gjøremål/ aktiviteter (ADL)
- Egostyrkende sykepleie
- Gundersen miljøterapeutiske prinsipper
- Likemannsarbeid og selvhjelpsgrupper

4d. Yrkesutøvelse og arbeidsverktøy

- Miljøarbeiders rolle, identitet
- Relasjonskompetanse, gruppeprosesser og arbeidskultur
- Metoder og verktøy for kvalitetsforbedring

4e. Samhandling og koordinering av tjenestetilbudene

- Aktører i behandlingsforløpet
- Organisering, rollefordeling i akuttbehandling, tverrfaglig spesialisert rusbehandling, psykiatrisk avdeling, DPS, kommunalt behandlingstilbud
- Tjenestenivåer/ samhandlingsmodeller
- Organisasjon og ledelse
- E-helse

Læringsformer:

Forelesninger, individuelle oppgaver som for eksempel PBL, gruppearbeid, rollespill, ferdighetstrening, presentasjon, refleksjoner og diskusjoner.

Arbeidskrav:

Flere små gruppeoppgaver med muntlig framføring. Planlegge og gjennomføre, hvor det faglige innholdet er hentet fra tema i emne 4.

En individuell oppgave som omhandler et annet tema enn gruppeoppgavene hentet fra emne 1-4, men tyngden på tematikk er hentet i fra emne 4, maks 2500 ord.

Refleksjonsnotat om egne tanker rundt oppnådd læringsutbytte etter fullført emne 4, leveres skriftlig på Fronter.

Oppgavene er obligatoriske for å få karakter i emne 4.

Vurdering: Formell vurdering av skriftlig individuelle arbeidskrav med karakter A-F. I totalvurderingen av emne 4 vil det legges vekt på skriftlig individuell oppgave, muntlige framføringer, arbeidsprosess og gruppesamarbeid. Muntlige gruppeoppgaver vurderes til bestått/ikke bestått.

Skriftlig refleksjonsnotat vurderes til bestått/ikke bestått.

Evaluering: Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.

Litteratur: For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell litteraturliste for studiet på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>

EMNE 5: Hovedprosjekt

Emnekode: 01HH14E

Omfang: 14 studiepoeng

Forutsetninger: Foregående emner og praksis må være fullført og bestått.

Læringsutbytte: Kunnskap. Studenten:

- Har kunnskap om prosjekt som arbeidsmetode for å løse utfordringer i yrkesfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- Har kunnskap innenfor et selvvalgt fordypningstema innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Forstår miljøarbeiderens betydning i yrkesfeltet og kan drøfte sammenhengen mellom teori og praksis innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Har innsikt i relevante lover, forskrifter og planverk som gjelder fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid.

Ferdigheter. Studenten:

- Kan kartlegge en situasjon innenfor fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid, identifisere en faglig problemstilling og behov for iverksetting av tiltak
- Kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for fordypningsoppgavens problemstilling
- Kan anvende faglig kunnskap innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid på en teoretisk problemstilling

Generell kompetanse. Studenten:

- Har utviklet en etisk grunnholdning og er bevisst sin profesjonelle kompetanse i utøvelsen av arbeidet innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid.
- Kan utføre arbeidet etter utvalgte målgrupper innen fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid
- Har forståelse for yrkesetiske prinsipper i sitt arbeid i innenfor fagfeltet psykisk helsearbeid og rusarbeid og etiske retningslinjer i forhold til skriftlige arbeider

Innhold/temaer: Dette emnet er et obligatorisk fordypningsarbeid. Tema for fordypningen skal være praksisrettet og konkret knyttet til selvvalgt tema innen logistikk og service i helsetjenesten:

Studentene skal gjennom fordypningsarbeidet vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Hovedprosjektet skal gjennomføres vanligvis i grupper på 4 – 6 studenter.

Læringsformer: Forelesning, gruppearbeid, veiledning og presentasjon.

- Arbeidskrav:**
- Skriftlig prosjektarbeid i gruppe på 7.500 ord +/- 10 %.
 - Presentasjon av prosjektarbeidet
 - Logg

- Vurdering:** Formell vurdering av skriftlig prosjektarbeid, logg og presentasjon.
Karakter A-F
- Evaluering:** Evaluering av emnet gjennomføres i slutten av emnet på skolens digitale læringsplattform. Evalueringen er beskrevet i skolens kvalitetssystem.
- Litteratur:** For litteratur knyttet til emnet vises det til aktuell litteraturliste for studiet på skolens hjemmeside, <http://fagskolen.ostfoldfk.no/>